

SLUŽBENE NOVINE

KANTONA SARAJEVO

Godina XVIII – Broj 27

Četvrtak, 11. jula 2013. godine
SARAJEVO

ISSN 1512-7052

KANTON SARAJEVO

Vlada Kantona Sarajevo

Na osnovu čl. 22. i 24. stav 1. Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 24/03 - Prečišćeni tekst) a u vezi sa članom 4. stav 2. i 52. Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 31/04 i 21/05 - Ispravka), Vlada Kantona Sarajevo, na 26. sjednici održanoj 27.06.2013. godine, donijela je

UREDBU

O SNABDIJEVANJU PRIRODNIM GASOM KANTONA SARAJEVO

DIO I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Uredbe)

Ovom Uredbom uređuje se djelatnost snabdijevanja kupaca prirodnim gasom putem gasnog sistema Kantona Sarajevo i utvrđuju uslovi za:

- nabavku i distribuciju prirodnog gasa u Kantonu Sarajevo,
- isporuku prirodnog gasa,
- način mjerenja, obračuna i plaćanja utrošenih količina prirodnog gasa,
- vršenje posebnih ovlaštenja distributera prirodnog gasa,
- projektovanje, građenje, rekonstrukciju, sanaciju i održavanje distributivnog gasnog sistema,
- nadzor na projektovanju, građenju i održavanju unutrašnjih gasnih instalacija,
- nadzor na upravljanju gasnim sistemom u Kantonu Sarajevo.

Član 2.

(Snabdijevanje kupaca prirodnim gasom)

Pod snabdijevanjem kupaca prirodnim gasom podrazumijevaju se poslovi ugovaranja, nabavke i distribucije prirodnog gasa, a koji obuhvataju prijem i isporuku prirodnog gasa, kontrolu i održavanje gasnog sistema, razvoj i izgradnju gasnog sistema, mjerenje, obračun i naplatu isporučenog gasa i vršenje ovlaštenja u ovoj komunalnoj djelatnosti.

Član 3.

(Gasni sistem)

- Gasni sistem Kantona Sarajevo sastoji se od distributivnog gasnog sistema i unutrašnjih gasnih instalacija kod kupaca prirodnog gasa.

- Distributivni gasni sistem Kantona Sarajevo predstavlja jedinstven sistem koji se sastoji od komunalne infrastrukture za prijem i distribuciju prirodnog gasa.
- Sistem komunalne infrastrukture iz stava (2) ovog člana obuhvata sve gasne instalacije, postrojenja i uređaje za prijem i distribuciju prirodnog gasa, sa integriranim sistemom katodne zaštite i telemetrijskim sistemom, od glavnih mjerno-regulacionih stanica, uključujući i mjerno-regulacione stanice, do uređaja za mjerenje isporučenih količina prirodnog gasa kupcima, uključujući i mjerni uređaj sa pripadajućom opremom.
- Unutrašnja gasna instalacija kod kupaca prirodnog gasa sastoji se od gasnih instalacija od izlaza iz mjerača protoka gasa, gasnih aparata, ventilacionih sistema, sistema za odvod produkata sagorijevanja, zaključno sa izlaskom odlaznih gasova u atmosferu.
- Pod izlazom iz distributivnog gasnog sistema podrazumijeva se mjesto fizičkog spoja i vlasničkog razgraničenja između distributivnog gasnog sistema i unutrašnje gasne instalacije.

Član 4.

(Pojmovi i definicije)

Pojmovi i definicije u ovoj uredbi imaju slijedeće značenje:

- distributerom prirodnog gasa** smatra se pravno lice koje obavlja poslove distribucije prirodnog gasa i ima odgovornost za rad, održavanje i razvoj distributivnog gasnog sistema u Kantonu Sarajevo;
- distributivnom gasnom mrežom** smatraju se svi gasovodi prirodnog gasa od glavnih mjerno regulacionih stanica u kojima se vrši redukcija pritiska gasa sa transportnih vrijednosti na distributivne vrijednosti, što uključuje objekte, postrojenja i uređaje u sastavu tih gasovoda, a uključujući i integrirani sistem zaštite čeličnih gasovoda od korozionih dejstava (sistem katodne zaštite);
- glavna mjerno-regulaciona stanica (GMRS)** je postrojenje u kome se vrši: primopredaja gasa između transportera i distributera, regulacija pritiska gasa sa transportnog na distributivne vrijednosti, odorizacija i mjerenje količina proteklog gasa;
- telemetrijski sistem** omogućava prikupljanje podataka o stanju distributivnog gasnog sistema sa udaljenih mjernih mjesta u cilju nadzora nad sistemom, mjerenja i upravljanja distribucijom prirodnog gasa;
- katodna zaštita** je integrirani sistem elektroničkih i ispravljačkih, polarizacionih uređaja i opreme sa automatskom, poluautomatskom i manuelnom regulacijom rada,

- mjernih, kontrolnih i napojnih instalacija te referentnih i zaštitnih elemenata, a čija je osnovna funkcija ostvarivanje javne i tehnološke sigurnosti gasnog sistema, odnosno sprječavanje korozionih procesa elektrohemijske, elektrolitičke, aerobne i mikrobiološke prirode na čeličnim gasovodima, kao i produžetka njihovog eksploatacionog vijeka;
6. **gasnim priključkom** smatraju se svi gasni vodovi za snabdjevanje prirodnim gasom od mjesta priključenja na distributivnom gasnom vodu do glavnog zapornog organa na ulazu u objekat;
  7. **glavni zaporni organi** služe za zatvaranje protoka gasa u gasnoj infrastrukturi. Najčešće kao zaporni organi služe slavine, ventili i zasuni, prilagođeni zahtjevima sigurnosti, postojanosti i funkcionalnosti gasne mreže;
  8. **mjerni uređaj** mjeri i registrira količinu prirodnog gasa na obračunskom mjernom mjestu, u skladu sa propisima u području zakonskog mjeriteljstva i mjernim pravilima distributera;
  9. **verifikacija mjernih uređaja** je niz postupaka kojima se utvrđuje da li mjerni uređaj ispunjava propisane mjeriteljske zahtjeve, uključujući ispitivanje mjernog uređaja i otiskivanje žiga;
  10. **kalibracija mjernog uređaja** je skup postupaka kojima se u određenim uslovima uspostavlja odnos između vrijednosti veličina koje pokazuje neko mjerilo i odgovarajućih vrijednosti ostvarenih etalonom;
  11. **unutrašnjim gasnim instalacijama** smatra se skup uređaja iza mjernog uređaja protoka gasa do izlaza produkata sagorjevanja u atmosferu;
  12. **kupac prirodnog gasa** je pravno lice, drugi oblik organizovanja ili fizičko lice koje sa distributerom zaključuje ugovor o kupovini prirodnog gasa;
  13. **ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom** podrazumijeva pravni akt u kome se definišu međusobna prava i obaveze kupca prirodnog gasa i distributera;
  14. **energetska saglasnost** je dokument kojim se distributer obavezuje na kontinuiranu i neometanu isporuku garantovanih količina prirodnog gasa;
  15. **informacija o mogućnosti priključenja** je dokument kojim distributer definiše način i uslove za priključenje na distributivni gasni sistem;
  16. **obračunsko mjerno mjesto** je mjesto s ugrađenim mjernim uređajem i drugom mjernom, regulacionom i sigurnosnom opremom na kojem se obavlja mjerenje parametara radi obračuna isporučenog prirodnog gasa;
  17. **tarifni sistem** podrazumijeva detaljno obrazložen i utvrđen popis diferenciranih cijena distribucije prirodnog gasa i usluga;
  18. **nabavna cijena** po jedinici mjere je cijena određena od Vlade Federacije Bosne i Hercegovine po kojoj snabdjevač fakturiše distributeru isporučene količine gasa;
  19. **distributivna cijena** po jedinici mjere je cijena za usluge distribucije koju određuje Vlada Kantona Sarajevo;
  20. **prodajna cijena** prirodnog gasa po jedinici mjere je cijena po kojoj distributer fakturiše isporučene količine prirodnog gasa prema kupcima, a sastoji se od nabavne cijene uvećane za cijenu distribucije;
  21. **naknada za mjerno mjesto** podrazumijeva troškove održavanja priključka i mjernog uređaja, koju distributer fakturiše kupcu u skladu sa Cjenovnikom i aktima Preduzeća;
  22. **posebna taksa** za izmirenje duga Ruskoj Federaciji za isporuku prirodnog gasa u periodu 1992.-1995. god. koju distributer fakturiše svim kupcima prirodnog gasa po Odluci Vlade F BiH;
  23. **obračunski period** označava vremenski period između dva očitavanja mjernog uređaja radi obračuna utroška prirodnog gasa za koji se izdaje račun kupcu;
  24. **koeficijent toplotne moći** prirodnog gasa je odnos izmjerene vrijednosti energije iz prirodnog gasa dobijen kromatografskom analizom i referentne donje toplotne vrijednosti prirodnog gasa;
  25. **donja toplotna moć** je količina toplote koja nastaje prilikom potpunog sagorijevanja jednog standardnog metra prirodnog gasa pri konstantnom pritisku, kada sadržaj vode u proizvodu sagorijevanja ostaje u stanju pare;
  26. **obračunska količina**, predstavlja isporučenu količinu prirodnog gasa, svedenu na standardno stanje i isporučenu kupcu u određenom obračunskom periodu;
  27. **faktor korekcije** je veličina kojom se množi vrijednost volumena prirodnog gasa izmjerena mjernim uređajem pri radnim uslovima mjerenja da bi se dobila vrijednost volumena prirodnog gasa koja odgovara standardnom stanju prirodnog gasa;
  28. **saglasnost na projektnu dokumentaciju** je dokument koji izdaje distributer kada utvrdi da su ispoštovani zakonski propisi, pravila struke i ostali uslovi koje postavlja distributer;
  29. **saglasnosti na lokaciju** je dokument koji izdaje distributer i koji potvrđuje da su ispunjeni uslovi iz važećih Tehničkih pravila za nesmetanu izgradnju objekata, infrastrukturnih i/ili drugih instalacija;
  30. **tehnička pravila** je skup tehničkih preporuka i smjernica za projektovanje, izgradnju, održavanje i eksploataciju gasnih instalacija i uređaja;
  31. **jedinstvena evidencija certificirane opreme i ovlaštenih izvođača radova** su dokumenti koji vodi distributer i u kojima su popisani svi potrebni podaci o opremi i subjektima, a nakon zadovoljavanja potrebnih zakonskih uslova i uslova iz važećih tehničkih pravila;
  32. **ugovorni izvođač** je privredni subjekt koji je uveden u jedinstvenu evidenciju ovlaštenih izvođača radova kod distributera;
  33. **krizno stanje** je poremećaj u snabdijevanju kupaca prirodnim gasom zbog neočekivanog ili najavljenog smanjenja/prekida dotoka prirodnog gasa.
- ## DIO II - NADLEŽNOSTI I OVLAŠTENJA
- ### Član 5. (Nadležnosti i ovlaštenja)
- Obavljanje djelatnosti snabdijevanja prirodnim gasom, projektovanje i izvođenje radova na distributivnom gasnom sistemu Kantona Sarajevo i upravljanje ovim infrastrukturnim sistemom vrši Distributer prirodnog gasa.
- ### Član 6. (Operativno vođenje snabdijevanja gasom)
- Distributer u funkciji poboljšanja i očuvanja kvaliteta zraka, životnih i radnih uslova u Kantonu Sarajevo, je obavezan voditi, održavati i razvijati siguran, pouzdan distributivni gasni sistem, kao i da u poslovnim i razvojnim planovima i operativnom vođenju poslova snabdijevanja prirodnim gasom polazi od energetske zahtjeva i ciljeva u domenu zaštite okoliša kroz osiguranje potrebnih količina prirodnog gasa i racionalnog korištenja energije iz prirodnog gasa, a svoje poslovanje usklađuje sa principima tržišne ekonomije, evropskim direktivama u vezi sa poslovanjem kompanija za distribuciju prirodnog gasa, zakonima, propisima i standardima koje donose nadležni državni, federalni organi i Kanton Sarajevo.
- ### Član 7. (Transparentnost poslovanja)
- Distributer je dužan da osigura transparentnost svog poslovanja, izuzev u dijelu koji se smatra poslovnim tajnom. Poslovnim tajnom posebno se smatraju podaci o trećim licima - kupcima gasa.

Član 8.

(Ravnopravnost u korištenju gasa)

- (1) Distributer je obavezan da omogući ravnopravan i nediskriminirajući pristup korištenju gasa iz distributivnog gasnog sistema Kantona Sarajevo svim zainteresiranim subjektima, a u okvirima tehničkih mogućnosti i uslova koji proizilaze iz sigurnosti i efikasnosti funkcionisanja gasnog sistema Kantona Sarajevo.
- (2) Ukoliko distributer ne omogući priključenje u skladu sa zahtjevom obavezan je zainteresovanom subjektu dati odgovarajuće obrazloženje.

Član 9.

(Osposobljenost distributera)

Distributer je obavezan da uspostavi i održava neophodnu kadrovsku, organizacijsku, materijalnu i finansijsku osposobljenost koja je nužna za pouzdanu i bezbjednu eksploataciju i održavanje pogonske spremnosti distributivnog gasnog sistema Kantona Sarajevo, osiguravajući pri tom posebno:

- a) snabdijevanje prirodnim gasom prema zahtjevima energetske bilansa Kantona Sarajevo i potrebama kupaca gasa u skladu sa izdatim energetskim saglasnostima,
- b) planiranje, organizaciju i realizaciju procesa distribucije prirodnog gasa,
- c) prilagođavanje kapaciteta prema promjenama u obimu i strukturi potrošnje,
- d) sigurnost i efikasnost nadzora i upravljanja distributivnim gasnim sistemom Kantona Sarajevo,
- e) kontrolu, održavanje i razvoj distributivnog gasnog sistema Kantona Sarajevo,
- f) zadovoljavanje zahtjeva zaštite okoliša,
- g) stručnu i tehničku pomoć postojećim i potencijalnim kupcima,
- h) tačnost mjerenja isporučenih količina prirodnog gasa, obračun i naplatu isporučenih količina po utvrđenom tarifnom sistemu,
- i) nabavku robe, radova i usluga u cilju održavanja i sigurnosti distributivnog gasnog sistema,
- j) ulaganje u zadržavanje stalnih sredstava,
- k) potpunu evidenciju uknjižene imovine u poslovne knjige preduzeća, posebno imovine koja ima karakter javnog dobra,
- l) knjigovodstvenu evidenciju svih poslovnih događaja,
- m) planiranje, praćenje, analiza i izvještavanje,
- n) obezbjeđenje finansijskih sredstava u cilju finansiranja poslovanja.

Član 10.

(Uspostava tarifnog sistema)

- (1) Distributer je obavezan uspostaviti tarifni sistem, kao osnovu za obračun i naplatu isporučenih količina prirodnog gasa, sa detaljnom kalkulacijom cijene distribucije i određenjem kategorija kupaca prirodnog gasa.
- (2) Tarifne kategorije se definišu tarifnim sistemom, koji priprema i predlaže distributer, a usvaja Vlada Kantona Sarajevo i objavljuje u službenim novinama.
- (3) Struktura cijene distribucije gasa, prema Zakonu o komunalnim djelatnostima, sadrži sve troškove tekućeg održavanja i funkcionisanja distributivnog gasnog sistema Kantona, te troškove nabavke novih stalnih sredstava distributera. U cijenu distribucije gasa uključena je amortizacija koja se sastoji iz amortizacije stalnih sredstava distributera i amortizacije infrastrukturnog gasnog sistema, odnosno dobra u općoj upotrebi. Iz sredstava amortizacije se vrši zadržavanje stalnih sredstava. Cijena distribucije po važećim tarifnim kategorijama, objavljuje se u službenim novinama.

Član 11.

(Obaveze distributera)

Distributer je obavezan:

- a) poštivati odredbe zakona i podzakonskih akata, tehničkih pravilnika, pravila i propisa, kao i ove uredbe,
- b) upravljati, održavati i razvijati distributivni gasni sistem u skladu sa prostornim, urbanističkim i regulacionim planovima na svom distributivnom području radi omogućavanja pristupa distributivnom gasnom sistemu u skladu sa zakonom,
- c) obezbijediti usluge kupcima prirodnog gasa, u skladu sa ovom Uredbom, tehničkim pravilima, normativima i standardima,
- d) izdavati energetske saglasnosti i utvrđivati tehničke uslove i visinu nadoknade za priključenje kupaca na distributivnu gasnu mrežu,
- e) zaključivati ugovore o snabdijevanju prirodnim gasom sa kupcima,
- f) očitavati mjerne uređaje na mjestima preuzimanja i isporuke prirodnog gasa,
- g) da na pogodan način, korištenjem vlastitih resursa i javnih medija, obavijesti kupce o planiranom prekidu isporuke prirodnog gasa, osim u slučaju prekida isporuke zbog duga,
- h) provesti odgovarajuće postupke po prigovoru, odnosno žalbi kupaca u skladu sa važećim zakonima, odredbama ove uredbe i svojim pravilima,
- i) da na pogodan način obavijesti kupca i da krajnji rok za otklanjanje nedostataka, ako utvrdi da postoje nedostaci na unutrašnjim gasnim instalacijama koji dovode u opasnost ljude i imovinu.

Član 12.

(Prava distributera)

Distributer ima prava na:

- a) nesmetani pristup priključku kupca u cilju kontrole i održavanja priključka i distributivne gasne mreže, očitavanja i kontrole mjernog mjesta,
- b) održavanje mjernog mjesta, očitavanje isporučene količine prirodnog gasa kupcima što uključuje pristup priključku, uključivo i mjernom mjestu,
- c) utvrđivanje činjenica o neovlaštenoj i neregistrovanoj potrošnji prirodnog gasa i preduzimanje mjera u cilju njenog otklanjanja i naplate,
- d) provođenje ograničenja u isporuci prirodnog gasa u slučajevima kriznog stanja,
- e) isključenje kupaca sa distributivnog gasnog sistema, u slučajevima propisanim zakonom i ovom Uredbom,
- f) isključenje kupca, ako u datom roku ne otkloni utvrđene nedostatke na gasnim instalacijama i uređajima.

Član 13.

(Obaveza kupca)

Kupac ima obavezu da:

- a) osigura i provodi mjere radi očuvanja sigurnosti, pogonske i tehničke ispravnosti svojih gasnih instalacija i uređaja,
- b) podnese zahtjev za izdavanje ili izmjenu energetske saglasnosti u skladu sa ovom Uredbom i postupi po uslovima iste prije priključenja novih objekata, prije promjene namjene i/ili snage priključenih trošila,
- c) zaključiti ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom,
- d) omogućiti distributeru nesmetan pristup radi izvođenja priključaka, rekonstrukcije, sanacije i održavanja distributivnog gasnog sistema, isključenja gasa, očitavanja, održavanja i kontrole ispravnosti mjernih uređaja,
- e) plaća račun za isporučenu količinu prirodnog gasa u roku naznačenom na računu,
- f) koristi prirodni gas samo za vlastite potrebe, preko mjernih uređaja, bez mogućnosti preporudje istog ili omogućavanja drugom kupcu napajanje preko svojih instalacija bez odobrenja distributera,

- g) koristi prirodni gas u skladu sa ugovorom i izdatom energetsom saglasnošću,
- h) obavijeste distributera o eventualnim kvarovima na gasnom priključku i mjernim uređajima,
- i) nadoknadi štetu distributeru ili drugim kupcima prouzrokovanu nedozvoljenim radnjama na opremi, uređajima i instalacijama,
- j) poštuje i ostale obaveze proistekle iz zaključenih ugovora.

Član 14.
(Pravo kupca)

Kupac ima pravo:

- a) na objektivni i nediskriminirajući način priključenja na distributivni gasni sistem,
- b) podnijeti zahtjev za izdavanje ili izmjenu energetske saglasnosti i priključenje svojih objekata i opreme na distributivni gasni sistem, kada je taj priključak tehnički izvodljiv i u skladu sa odredbama zakona, tehničkih pravila i propisa,
- c) na prigovore, odnosno žalbe u skladu sa odredbama ugovora sa distributerom prirodnog gasa, u skladu sa važećim zakonskim propisima i odredbama ove uredbe.

DIO III - UGOVORNI ODNOSI

Član 15.

(Zaključivanje ugovora o snabdijevanju prirodnim gasom)

Snabdjevač prirodnog gasa i distributer zaključuju ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom kojim se definišu prava, obaveze i odgovornosti ugovornih strana.

Član 16.

(Sadržaj ugovora o snabdijevanju prirodnim gasom)

- (1) Distributer i kupac prirodnog gasa zaključuju međusobni ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom kojim se definišu prava, obaveze i odgovornosti. Ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom zaključuje se na neodređeno vrijeme. Sadržaj ugovora se prilagođava tarifnoj kategoriji kupca prirodnog gasa.
- (2) Ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom pored ostalog sadrži:
  - a) podatke o ugovornim stranama,
  - b) predmet ugovora,
  - c) broj i datum zaključenog ugovora,
  - d) mjesto isporuke, mjesto i način mjerenja,
  - e) tarifnu kategoriju kupca,
  - f) način obračuna i dostave računa,
  - g) trajanje, raskid i otkazni rok,
  - h) način razrješavanja sporova,
  - i) odredbe o obavezama kupca o kontroli i održavanju unutrašnjih gasnih instalacija,
  - j) ostale odredbe.

Član 17.

(Mjesto isporuke)

Ako objekat kupca ima više mjernih mjesta, svako se smatra posebnim mjestom isporuke i za svako se može potpisati poseban ugovor o snabdijevanju ili jednim ugovorom objediniti sva mjesta isporuke.

Član 18.

(Tipski ugovor)

Distributer je dužan izraditi tipski ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom za sve tarifne kategorije kupaca, a obrasci ugovora moraju biti dostupni javnosti na web stranici i centrima za kupce prirodnog gasa.

Član 19.

(Prestanak ugovora)

Ugovor prestaje iz sljedećih razloga:

- a) na pisani zahtjev za raskid ugovora od strane kupca, pod uslovom da se izmire sve neizmirene obaveze prema distributeru do raskida ugovora,

- b) u slučaju kada distributer izvrši otpajanje priključnog voda ili demontažu mjernog uređaja preko kojeg se vrši isporuka gasa,
- c) smrti kupca, prestanka pravnog lica u svojstvu kupca i nastupa drugih okolnosti za prestanak ugovora prema odredbama zakona i ove uredbe,
- d) u drugim slučajevima predviđenim zakonom i zaključenim ugovorom.

Član 20.

(Namjera kupca na prestanak korištenja prirodnog gasa)

- (1) Ukoliko kupac ima namjeru da prestane koristiti prirodni gas na postojećoj adresi, dužan je pokrenuti postupak raskida zaključenog ugovora, te izmiriti sve dotadašnje obaveze po zaključenom ugovoru.
- (2) Kupac ima pravo da privremeno odjavi potrošnju prirodnog gasa. Privremena odjava kupca ne može trajati duže od 24 mjeseca.
- (3) Privremena odjava potrošnje prirodnog gasa vrši se pismenim obavještenjem distributera gasa.
- (4) Ponovno priključenje vrši se po pismenom zahtjevu kupca i o njegovom trošku.
- (5) Distributer je dužan postupiti po zahtjevu kupca iz stava (3) i (4) ove uredbe u roku od 72 sata, računajući od dana prijema zahtjeva.

Član 21.

(Obaveze kupca i distributera o slučaju promjene vlasništva objekta)

- (1) Kod promjene vlasništva objekta kupca, prethodni vlasnik je dužan u roku od 30 dana od promjene vlasništva podnijeti zahtjev za raskid ugovora o snabdijevanju prirodnim gasom, uz predočenje odgovarajuće isprave o promjeni vlasništva, a novi vlasnik tog objekta je dužan u istom roku podnijeti zahtjev za zaključenje novog ugovora, uz predočenje odgovarajuće isprave o promjeni vlasništva.
- (2) Na osnovu zaprimljenog zahtjeva kupca iz stava (1) ovog člana, distributer je dužan u roku od 5 dana od dana prijema zahtjeva pregledati mjerno mjesto i očitati stanje sa brojila. Na osnovu očitavanja brojila distributer je dužan izvršiti obračun potrošnje prirodnog gasa.
- (3) Obračun predstavlja osnov razgraničenja ugovornih odnosa između ranijeg vlasnika i novog vlasnika objekta, te njihovih odnosa sa distributerom.
- (4) Distributer nakon očitavanja odjavljuje registraciju kupca koji je bio raniji kupac i od tog dana mu se ne mogu obračunavati obaveze na tom mjernom mjestu.
- (5) Ukoliko se s novim vlasnikom objekta ne zaključi ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom s danom očitavanja stanja brojila distributer će obustaviti isporuku prirodnog gasa na tom obračunskom mjernom mjestu.
- (6) Ukoliko raniji kupac nije u roku od 30 dana od dana promjene vlasništva podnio zahtjev za raskid ugovora, za razgraničenje obaveza za preuzete količine prirodnog gasa mogu se koristiti odredbe ugovora o kupoprodaji objekta u slučaju da je ovo razgraničenje sadržano u istom.
- (7) U slučaju da ugovor o kupoprodaji objekta ne sadrži odredbe o razgraničenju distributer će, na zahtjev novoga vlasnika objekta, uz predočenje odgovarajuće isprave o promjeni vlasništva, zaključiti ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom s danom prijave novog vlasnika, kada je prijava novog vlasnika osnov razgraničenja ugovornih odnosa između ranijeg vlasnika i novog vlasnika objekta, te njihovih odnosa sa distributerom.
- (8) Nasljednik, odnosno pravni sljednik je dužan zaključiti novi ugovor sa distributerom i regulisati obaveze nastale prije nasljeđivanja, a najkasnije 30 dana od dana utvrđivanja nasljednika odnosno pravnog sljednika.
- (9) Kada se ne zaključi ugovor u roku navedenom u stavu (8) ovog člana, ili ako nasljednik/pravni sljednik ne prihvati obaveze prethodnika, distributer može isključiti nasljednika/pravnog

sljednika sa distributivnog gasnog sistema i pokrenuti postupak za naplatu potraživanja po osnovu isporučene količine prirodnog gasa prethodniku.

DIO IV - NABAVKA PRIRODNOG GASA

Član 22.

(Planiranje i nabavka gasa)

Distributer za potrebe postojećih i potencijalnih kupaca u Kantonu Sarajevo vrši planiranje i nabavku gasa u skladu sa zahtjevanim i procijenjenim potrebama kupaca.

Član 23.

(Plan potrebnih količina)

- (1) Distributer prirodnog gasa dostavlja snabdjevaču godišnji plan potrebnih količina prirodnog gasa za narednu kalendarsku godinu, razrađen i prikazan po mjesecima i usklađen sa Ugovorom o snabdjevanju prirodnim gasom.
- (2) Distributer može povećati prosječnu dnevnu potrošnju prirodnog gasa samo uz saglasnost snabdjevača.

DIO V - DISTRIBUCIJA PRIRODNOG GASA

Član 24.

(Distribucija gasa)

Distribucija gasa za kupce vrši se od glavnih mjerno-regulacionih stanica do mjernog uređaja kupca putem distributivnih gasnih mreža i pripadajućih regulacionih stanica.

Član 25.

(Kontrola i održavanje distributivnog gasnog sistema)

Distributer je dužan vršiti periodični pregled, kontrolu i održavanje distributivnog gasnog sistema Kantona Sarajevo u cilju:

- a) pouzdane, sigurne i efikasne distribucije prirodnog gasa,
- b) produženja vijeka trajanja distributivnog gasnog sistema Kantona Sarajevo,
- c) smanjivanja troškova eksploatacije distributivnog gasnog sistema Kantona Sarajevo,
- d) blagovremenog sprječavanja havarija, požara i eksplozija, uz učešće nadležnih organa i stručnih institucija u Kantonu Sarajevo.

Član 26.

(Metodologija pregleda i kontrole)

Periodični pregled, kontrola i održavanje iz člana 25. ove uredbe vrši se prema metodologiji usklađenoj sa važećom zakonskom regulativom i tehničkim propisima o održavanju distributivnog gasnog sistema, koja je definisana aktom distributera.

Član 27.

(Obaveze kupca gasa prilikom kontrole i održavanja)

- (1) Kupac gasa obavezan je omogućiti distributeru ulaz u zemljišni posjed i/ili zgradu u kojima se nalaze dijelovi distributivnog gasnog sistema, radi kontrole, ispitivanja, održavanja, isključenja gasa i očitavanja potrošnje.
- (2) U slučaju onemogućavanja pristupa, distributer je ovlašten da izvan posjeda obustavi isporuku gasa.
- (3) Ukoliko kupac ne dozvoli pristup ili ometa očitavanje mjernog uređaja, distributer može obustaviti isporuku prirodnog gasa, podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka o trošku kupca i izvršiti demontažu mjernog uređaja ili trajno isključenje (otpajanje) gasnog priključka.
- (4) Kupac stiče pravo na ponovno priključenje nakon izmirenja obaveza u skladu sa zakonom.

Član 28.

(Zabrana pristupa distributivnoj gasnoj mreži)

Neovlaštenim licima nije dozvoljeno na distributivnoj gasnoj mreži, priključku ili njegovim dijelovima poduzimati nikakve zahvate niti omogućavati da se takvi zahvati poduzimaju.

Postavljanje ili izgradnja bilo kakvih objekata iznad distributivne gasne mreže i gasnog priključka nije dozvoljeno. Isto tako nije dozvoljeno da se na trasi distributivne gasne mreže i gasnog priključka vrši skladištenje materijala, sadnja drveća ili grmlja ukoliko to može utjecati na pristupačnost i sigurnost pogona distributivne gasne mreže i gasnog priključka.

Član 29.

(Uslovi trećim licima za izvođenje radova u blizini distributivnog gasnog sistema)

- (1) U slučaju da treća lica trebaju izvoditi radove u blizini distributivnog gasnog sistema dužna su zatražiti od distributera saglasnost za izvođenje radova, radi osiguranja sigurnosti sistema, građevina, imovine, ljudi i životinja.
- (2) Uz zahtjev za saglasnost za izvođenje radova iz stava (1) ovoga člana, podnosilac zahtjeva dužan je priložiti tehničku dokumentaciju na osnovu koje će se izvoditi radovi.
- (3) Distributer je dužan podnosiocu zahtjeva za saglasnost za izvođenje radova u blizini distributivnog sistema odgovoriti u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.
- (4) Uslovi za izvođenje radova u blizini distributivnog sistema određuju se u skladu sa odredbama zakona, propisa, normi, pravila struke i internih tehničkih akata distributera koji uređuju tehničke uslove gradnje, pogona i održavanja distributivnog gasnog sistema.
- (5) Najmanje 15 dana prije početka izvođenja radova treća osoba kojoj je distributer izdao saglasnost za izvođenje radova iz stava (1) ovog člana, dužna je pisanim putem obavijestiti distributera o tačnom vremenu početka radova i planu odvijanja radova.
- (6) Zahvati u blizini distributivnog gasnog sistema provode se u skladu sa uslovima propisanim u saglasnosti za izvođenje radova u zaštitnom pojasu.
- (7) U slučaju oštećenja gasnog sistema vlastitim radnjama od strane trećih lica, ista su dužna prijaviti distributeru i policiji, te preduzeti odgovarajuće sigurnosne mjere.

Član 30.

(Prijavljivanje nestanka, oštećenja ili smetnje na mjernom uređaju i opremi)

- (1) Kupac ima obavezu da, odmah po saznanju distributeru prijavi nestanak, oštećenje ili smetnje na mjernom uređaju potrošnje gasa ili pratećoj opremi uz mjerni uređaj.
- (2) Ako kupac gasa ne prijavi nestanak ili oštećenje mjernog uređaja i prateće opreme i/ili ne dostavi potvrdu nadležne policijske uprave, snosi u cijelosti troškove nabavke i montaže drugog (zamjenskog) mjernog uređaja i prateće opreme, te troškove usluge puštanja gasa.

Član 31.

(Održavanja i korištenje unutrašnjih gasnih instalacija)

Kupac gasa je obavezan da unutrašnje gasne instalacije održava i koristi u skladu sa odgovarajućim uputstvima za rukovanje i održavanje radi postizanja dugog vijeka pogonske sigurnosti gasne instalacije u skladu sa ugovorom i ovom Uredbom.

Član 32.

(Vršenje rekonstrukcije unutrašnjih gasnih instalacija)

Nije dozvoljeno vršenje rekonstrukcije unutrašnjih gasnih instalacija bez projektne dokumentacije na koju su izdate odgovarajuće saglasnosti distributera, drugih odobrenja propisanih zakonom i izvršene prijave radova distributeru od strane ugovornih izvođača.

Član 33.

(Kontrola stanja unutrašnjih gasnih instalacija)

- (1) Ovlašteni predstavnici distributera i nadležni inspekcijski organi su ovlašteni da mogu vršiti kontrolu stanja unutrašnjih gasnih instalacija, za čije je održavanje odgovoran kupac, na način koji se zahtijeva tehničkim pravilima i da o tome sačinjavaju zapisnik.

- (2) Za izvršavanje radnji iz stava (1) ovog člana, ovlašteni predstavnici moraju posjedovati odgovarajuće službene akreditacije.

Član 34.

(Pristup instalacijama gasa)

Kupac gasa je obavezan da, nadležnim licima iz člana 33. ove uredbe, omogući ulaz u prostor u kojem se nalaze unutrašnje gasne instalacije radi kontrole održavanja tih instalacija, u suprotnom vrši se obustava isporuke gasa.

DIO VI - ISPORUKA I KVALITET PRIRODNOG GASA

Član 35.

(Mjerenje i preuzimanje isporučenog prirodnog gasa)

- (1) Mjerenje i preuzimanje isporučenog prirodnog gasa između snabdjevača i distributera vrši se preko glavnih mjerno regulacionih stanica.
- (2) Utvrđivanje isporučenih i preuzetih količina prirodnog gasa vrši se u skladu sa ugovorom o snabdijevanju prirodnim gasom.

Član 36.

(Obaveze instaliranja mjernog uređaja)

- (1) Kupac je dužan da na mjestu isporuke prirodnog gasa ima instaliran ispravan mjerni uređaj, koji mora zadovoljavati zahtjeve definisane Zakonom o mjeriteljstvu BiH.
- (2) Prirodni gas je isporučen kupcu prolaskom kroz mjerni uređaj instaliran na mjestu potrošnje.
- (3) Utvrđivanje isporučenih i preuzetih količina prirodnog gasa vrši se u skladu sa ugovorom o snabdijevanju prirodnim gasom.

Član 37.

(Verifikacija/kalibracija mjernih uređaja)

- (1) Distributer je dužan da u zakonskom roku izvrši verifikaciju/kalibraciju instaliranih mjernih uređaja kod kupca.
- (2) Pri verifikaciji mjernih uređaja po potrebi može se koristiti statistička metoda uzorkovanja u skladu sa međunarodnim standardima.

Član 38.

(Vanredno ispitivanje ispravnosti mjernih uređaja i druge mjerne opreme)

- (1) Kupac može tražiti vanredno ispitivanje ispravnosti mjernih uređaja i druge mjerne opreme.
- (2) Ako vanredno ispitivanje pokaže neispravnost mjernog uređaja i druge mjerne opreme troškove pregleda snosi distributer, a ako je mjerni uređaj i druga mjerna oprema ispravna troškove pregleda snosi kupac.
- (3) Vanredno ispitivanje ispravnosti mjernih uređaja i druge mjerne opreme može izvršiti i distributer prirodnog gasa u slučaju sumnje u tačnost mjerenja ili druge neispravnosti opreme.

Član 39.

(Odgovornost za kontrolu i održavanje mjernih uređaja i druge mjerne opreme)

Distributer je odgovoran za kontrolu i održavanje mjernih uređaja i druge mjerne opreme, u skladu sa zakonskim propisima.

Član 40.

(Utvrđivanje kvaliteta isporučenog prirodnog gasa)

Kvalitet isporučenog prirodnog gasa utvrđuju snabdjevač i distributer na osnovu hemijske analize uzoraka prirodnog gasa.

Član 41.

(Podaci o kvalitetu prirodnog gasa)

- (1) Distributer je dužan da za svaki obračunski period obezbijedi podatke o kvalitetu prirodnog gasa.

- (2) Distributer je dužan da na fakturi za isporučenu količinu prirodnog gasa navede vrijednost korekcionog faktora po toplotnoj moći prirodnog gasa za obračunski period.

DIO VII - OBRAČUNSKO MJERNO MJESTO

Član 42.

(Mjerenje količina prirodnog gasa)

Distributer je dužan osigurati mjerenje količina prirodnog gasa na svim mjestima isporuke prirodnog gasa na distributivnom gasnom sistemu.

Član 43.

- (1) Isporučena količina prirodnog gasa na obračunskom mjernom mjestu mjeri se preko mjernih uređaja.
- (2) Distributer za svako obračunsko mjerno mjesto određuje tehničke karakteristike mjernih uređaja i druge mjerne opreme u skladu sa važećim propisima i standardima.

Član 44.

(Plombiranje mjernih uređaja i druge mjerno-regulacione opreme)

- (1) Nakon montaže mjernih uređaja i druge mjerno regulacione opreme, distributer je obavezan plombirati iste, kako bi onemogućio neovlaštene radnje na istim.
- (2) Plombu može da skida samo ovlašteni radnik distributera, o čemu je dužan da sačini zapisnik.

Član 45.

(Korektor volumena prirodnog gasa)

- (1) Na obračunskom mjernom mjestu na kojem je pritisak veći od 100 mbar, količine prirodnog gasa mjere se mjernim uređajem, koji ima ugrađen korektor zapremine po pritisku i temperaturi.
- (2) Na obračunskom mjernom mjestu na kom je pritisak veći od 22 mbar, a manji ili jednak 100 mbar, bez ugrađenog elektronskog korektora, količine gasa se koriguju po jednačini iz člana 55. ove uredbe.
- (3) Na obračunskom mjernom mjestu na kom je pritisak manji ili jednak 22 mbar, smatra se da je na obračunskom mjestu standardno stanje protoka gasa, ako nije ugrađen elektronski korektor po pritisku.
- (4) Na obračunskom mjernom mjestu koje je izloženo većim promjenama temperature, količina gasa mjeri se mjernim uređajem koji ima ugrađen korektor zapremine prirodnog gasa po temperaturi ili ugrađen temperaturni kompenzator.
- (5) U slučaju kada distributer utvrdi da je mjerač protoka gasa ispravan, a da je ugrađeni korektor zapremine gasa neispravan, distributer će radi utvrđivanja količina prirodnog gasa izvršiti korigovanje očitanih vrijednosti na mjeraču protoka gasa prema jednačini iz člana 55. ove uredbe.

Član 46.

(Obavještanje distributera o promjenama na instaliranim uređajima)

Kupac je dužan da o svim promjenama na instaliranim uređajima na obračunskom mjernom mjestu koje utiču na obračun količina isporučenog prirodnog gasa odmah po saznanju obavijesti distributera.

Član 47.

(Korištenje opreme za daljinski prijenos podataka)

Ako je predviđeno korištenje opreme za daljinski prijenos podataka, kriterije za odabir vrste i tipa sistema i uređaja za daljinski prijenos podataka određuje distributer.

Član 48.

(Provođenje ugradnje, zamjene i izmještanja mjernih uređaja)

- (1) Sve radove u vezi ugradnje, zamjene i izmještanja mjernih uređaja i druge mjerne opreme kod kupca provodi distributer i ugovorni izvođači.
- (2) Zamjenu mjernih uređaja distributer može, prema važećim tehničkim pravilima, obavljati i bez prisustva kupca, jer se radi o kratkotrajnom prekidu isporuke gasa.

Član 49.

(Zapisnik o izvršenoj zamjeni mjernog uređaja)

- (1) Distributer je obavezan uručiti kupcu zapisnik o izvršenoj zamjeni mjernog uređaja odmah ako je kupac prisutan.
- (2) U slučaju da je zamjena izvršena prema stavu 2. prethodnog člana, zapisnik o izvršenoj zamjeni mjernog uređaja se ostavlja u ormariću mjerno regulacionog uređaja.

DIO VIII - OČITANJE, OBRAČUN I NAPLATA
ISPORUČENOG PRIRODNOG GASA

Član 50.

(Mjerenje i obračun preuzetih količina prirodnog gasa)

Način utvrđivanja isporučenih i preuzetih količina prirodnog gasa, kao i obračuna precizira se ugovorom o snabdijevanju prirodnim gasom. Distributer je obavezan vršiti poslove očitavanja isporučenih količina gasa u principu jednom mjesečno. Izmjerene količine prirodnog gasa su osnova za obračun i fakturisanje isporučenih i preuzetih količina gasa.

Član 51.

(Očitavanje mjernih uređaja)

- (1) Očitavanje mjernih uređaja kod kupca organizuje distributer.
- (2) Očitavanje mjernih uređaja može se vršiti:
  - a) direktno sa mjernih uređaja,
  - b) indirektno posredstvom uređaja za daljinsko očitavanje.
- (3) Prilikom promjene cijene prirodnog gasa distributer obavezno vrši očitavanje kod kupca.

Član 52.

(Ovlaštenje za očitavanje)

Očitavanje obavlja osoba ovlaštena od strane distributera i dužna je na zahtjev kupca pokazati svoju službenu iskaznicu ili ovlaštenje.

Član 53.

(Dostava očitavanja)

Ako ovlaštena osoba iz člana 52. ove uredbe ne može pristupiti obračunskom mjernom mjestu radi očitavanja stanja mjernih uređaja, kupac je dužan na poziv distributera dostaviti očitavanje stanja mjernih uređaja u roku 2 dana od prijema obavijesti. Distributer može izvršiti obustavu isporuke prirodnog gasa nakon nemogućnosti očitavanja dva mjeseca uzastopno.

Član 54.

(Obračun i fakturisanje)

- (1) Obračun i fakturisanje isporučenih i preuzetih količina gasa, vrši se jednom mjesečno, a na bazi očitavanja potrošnje, kao i odobrene prodajne cijene. Posebnu stavku u obračunu predstavljaju troškovi održavanja mjernih uređaja sa pratećom opremom.
- (2) Svoju obavezu za preuzete količine prirodnog gasa kupac je dužan izmiriti u zakonskom roku.

Član 55.

(Formula obračuna količine prirodnog gasa)

Preračunavanje količine gasa iz radnog u standardno stanje vrši se po formuli:

$$V_s = V_b \cdot Z$$

$$Z = \frac{T_s}{T} \cdot \frac{p_{atm} + p_e - \varphi \cdot p_z}{p} \cdot \frac{1}{K}$$

pri čemu je:

V_s - zapremina prirodnog gasa svedena na standardno stanje u Sm^3

V_b - zapremina prirodnog gasa u pogonskom stanju, odnosno očitana zapremina prirodnog gasa na mjernom uređaju u m^3

Z - faktor redukcije

T - temperatura gasa u pogonskom stanju u K, $T = T_n + t$

T_n - normna temperatura gasa, $T_n = 273,15$ K ($0^\circ C$)

t - temperatura gasa u pogonskom stanju u $^\circ C$

T_s - temperatura gasa u standardnom stanju, $T_s = 288,15$ K ($15^\circ C$)

φ - relativna vlažnost gasa izražena decimalnim brojem

p_{atm} - atmosferski pritisak zraka u mbar

p_e - efektivni pritisak gasa u pogonskom stanju u mbar

p_s - pritisak gasa u standardnom stanju, $p_s = 1013,25$ mbar

p_z - pritisak zasićenja vodene pare u mbar

K - koeficijent kompresibilnosti (stišljivosti):

$K = 1$ pri $p_e \leq 1000$ mbar

Član 56.

(Korekcija po toplotnoj moći)

Prilikom utvrđivanja isporučene količine gasa, izmjerena količina gasa koriguje se za višu ili nižu toplotnu moć od referentne vrijednosti prirodnog gasa utvrđene pri standardnim uslovima. Vrijednost referentne toplotne moći prirodnog gasa utvrđuje nadležni organ.

Zapremina prirodnog gasa, svedena na standardno stanje gasa, svodi se na obračunsku zapreminu računski, prema formuli:

$$V_0 = V_s \cdot H_d / H_r$$

pri čemu je:

V_0 - obračunska zapremina prirodnog gasa u Sm^3

V_s - zapremina prirodnog gasa svedena na standardno stanje u Sm^3

H_d - donja toplotna moć prirodnog gasa utvrđena za obračunski period u kJ/Sm^3

H_r - referentna donja toplotna moć prirodnog gasa u kJ/Sm^3

Član 57.

(Neispravnost mjernog uređaja)

Kada distributer sam ili po prijavi utvrdi da je mjerni uređaj neispravan, izuzev u slučaju neovlaštene potrošnje, za obračun utrošenog prirodnog gasa u posmatranom obračunskom periodu će se uzeti prosječna potrošnja u prethodnom periodu ili na osnovu instalisane snage gasnih aparata kupca.

Član 58.

(Ispravak obračuna)

Ispravak obračuna u slučaju kada se utvrdi pogreška u očitavanju stanja mjernih uređaja izvršit će se u narednom obračunskom periodu.

Član 59.

(Nadoknada distributeru)

Za isporučeni prirodni gas distributer ima pravo na nadoknadu, prema utvrđenoj cijeni distribucije gasa po jedinici mjere za svaku tarifnu kategoriju.

Član 60.

(Račun za isporučeni gas)

Prema kupcima se ispostavlja račun koji se sastoji od prodajne cijene gasa i drugih dodataka koji su predviđeni zakonom i podzakonskim aktima.

Član 61.

(Osporavanje računa)

- (1) Kupac može djelimično ili u cijelosti pisanim putem osporiti račun za obračunski period za utrošeni prirodni gas u roku od 8 dana od dana prijema računa.
- (2) Kupac je dužan neosporeni dio računa platiti u naznačenom roku.

Član 62.

(Obaveza plaćanja računa)

Ukoliko kupac ne izmiri obavezu plaćanja za utrošeni gas u ugovorenom roku, distributer će preduzeti sljedeće:

- a) dostaviti opomenu kupcu zbog neplaćanja,

- b) izvršiti obustavu isporuke prirodnog gasa nakon isteka roka opomene,
- c) pokrenuti redovan postupak u cilju naplate potraživanja u skladu sa zakonom.

DIO IX - NEOVLAŠTENA POTROŠNJA PRIRODNOG GASA

Član 63.

(Neovlaštena potrošnja)

Neovlaštena potrošnja podrazumijeva trošenje prirodnog gasa preduzimanjem slijedećih radnji:

- a) uticaj na rad mjernih uređaja i ostale opreme,
- b) skidanje ili oštećenje plombe i/ili lisice ili mjernog uređaja,
- c) trošenje gasa za kategoriju potrošnje za koje nije dobivena odgovarajuća saglasnost,
- d) drugi nelegalni postupci.

Član 64.

(Pokretan je postupka za neovlaštenu potrošnju)

U slučaju neovlaštene potrošnje iz člana 62. ove uredbe distributer je u obavezi da pokrene postupak pred nadležnim organima za krivično djelo krađe prirodnog gasa i izazivanja opšte opasnosti.

Član 65.

(Utvrđivanje neovlaštene potrošnje)

Utvrđivanje neovlaštene i neregistrovane potrošnje vrši distributer prilikom redovnih i vanrednih kontrola distributivnog gasnog sistema.

Član 66.

(Obračun neovlaštene potrošnje)

U slučaju neovlaštene potrošnje prirodnog gasa distributer će obračunati nelegalno utrošene količine gasa prema metodologiji koju utvrđuje distributer.

Član 67.

(Obustava isporuke)

U slučaju neovlaštene potrošnje prirodnog gasa distributer je obavezan izvršiti obustavu isporuke gasa.

DIO X - OGRANIČENJE I PREKID ISPORUKE PRIRODNOG GASA

Član 68.

(Obavještanje o ograničenjima i prekidu snabdijevanja gasom)

Distributer je dužan da na pogodan način, korištenjem vlastitih resursa (web stranica, fax i sl.) i javnih medija, putem dnevne štampe ili drugih sredstava javnog informisanja obavijesti kupce o eventualnim ograničenjima ili prekidima u snabdijevanju gasom prije početka ograničenja ili prekida snabdijevanja gasom, izuzimajući ograničenje i obustavu snabdijevanja prirodnim gasom prema čl. 72. Uredbe.

Član 69.

(Uslovi za ograničenje ili obustavu isporuke prirodnog gasa)

- (1) Distributer prirodnog gasa može da ograniči ili obustavi isporuku prirodnog gasa kupcu ukoliko dođe do:
  - a) kvarova na distributivnom gasnom sistemu,
  - b) ograničenja ili prekida u isporuci prirodnog gasa uzrokovanih potrebom održavanja, kontrolnih mjerenja i ispitivanja na postrojenjima, priključenja novih kupaca, kao i planiranih radova na gasnom sistemu,
  - c) ostalih opravdanih slučajeva po procjeni distributera.
- (2) Ograničenje ili prekide u isporuci prirodnog gasa zbog okolnosti iz stava (1) ovog člana, potrebno je smanjiti na najmanju opravdanu mjeru i snabdijevanje uspostaviti odmah nakon prestanka razloga za obustavu isporuke.

Član 70.

(Slučajevi obustave isporuke prirodnog gasa)

- (1) Distributer može izvršiti obustavu isporuke prirodnog gasa kupcu i u sljedećim slučajevima:
  - a) ako kupac koristi prirodni gas bez saglasnosti ili mimo mjernih uređaja ili ako je samostalno priključio svoje uređaje i/ili gasne instalacije na distributivni gasni sistem,
  - b) ako kupac onemogućava pravilno mjerenje utrošene količine prirodnog gasa,
  - c) ako objekat kupca ne ispunjava propisane tehničke uslove,
  - d) ako to zahtijeva kupac u skladu sa ugovorom,
  - e) ako objekti kupca ometaju redovnu isporuku prirodnog gasa drugim kupcima,
  - f) ako kupac bez odobrenja distributera preko svoje instalacije, omogući trećem licu potrošnju prirodnog gasa,
  - g) ako kupac ne izvršava obaveze plaćanja za isporučeni prirodni gas u propisanom odnosno ugovorenom roku,
  - h) ako kupac uskrati ovlaštenim licima pristup do mjernih uređaja,
  - i) ako kupac bez saglasnosti promijeni namjenu korištenja,
  - j) ako kupac skida i oštećuje mjerne uređaje, plombe i/ili lisice,
  - k) ako kupac ne dozvoljava distributeru ulazak u posjed radi obavljanja radova održavanja i otklanjanja kvarova na distributivnom gasnom sistemu.
- (2) Distributer prirodnog gasa ne odgovara za moguću štetu koja bi kupcu nastala zbog obustave isporuke prirodnog gasa prema stavu (1) ovog člana.

Član 71.

(Isporuka prirodnog gasa u slučaju kriznog stanja)

- (1) Ograničenje ili obustavu isporuke prirodnog gasa pojedinim kupcima u Kantonu Sarajevo za slučaj nastanka kriznog stanja vrši se po unaprijed utvrđenom planu za isporuku gasa u Kantonu Sarajevo.
- (2) Plan za isporuku prirodnog gasa u Kantonu Sarajevo u kriznom stanju izrađuje distributer i dostavlja ga Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo.

Član 72.

(Ograničenje ili obustava snabdijevanja prirodnog gasa bez prethodne obavijesti)

- (1) Distributer prirodnog gasa može ograničiti ili obustaviti snabdijevanje kupca prirodnim gasom bez prethodne obavijesti, u slučajevima koji nisu definisani kriznim planom:
  - a) nenajavljenog ograničenja ili obustave isporuke gasa od strane snabdjevača,
  - b) neposredne opasnosti po lica i imovinu koja bi nastala daljim korištenjem gasa,
  - c) kvara na gasnom sistemu koji iziskuje ograničenje ili obustava isporuke gasa.

Član 73.

(Uputstva distributera)

- (1) U svim slučajevima obustave isporuke prirodnog gasa kupac je dužan pridržavati se uputstava zadanih od strane distributera.
- (2) Kupac nema pravo na nadoknadu eventualno nastale štete, ako se ne pridržava uputstava zadatih od strane distributera.
- (3) Ograničenje ili obustava isporuke prirodnog gasa se može provesti na cijelom području Kantona Sarajevo ili u njegovim pojedinim dijelovima.

Član 74.

(Mjesto obustave isporuke prirodnog gasa)

- (1) Obustava isporuke prirodnog gasa vrši se na mjestu isporuke ili drugom pogodnom mjestu prema procjeni distributera i mora se izvršiti na bezbjedan način.
- (2) Bezbjedan način u smislu stava (1) ovog člana znači da se obustavom isporuke prirodnog gasa ne ugrožavaju životi ljudi i ne prouzrokuju štete na postrojenjima objekta koji se isključuje.

Član 75.

(Mjere za bezbjedan prekid)

Kupac je dužan da preduzme mjere za bezbjedan prekid rada svojih trošila u roku navedenom u obavještenju o prekidu isporuke gasa.

Član 76.

(Prinudno isključenje isporuke prirodnog gasa)

Ukoliko kupac onemogućući obustavu isporuke prirodnog gasa isključenje se vrši na mjestu priključenja ili na drugom pogodnom mjestu prema procjeni distributera.

DIO XI - POSEBNA OVLAŠTENJA

Član 77.

(Posebna ovlaštenja)

Posebna ovlaštenja distributera u smislu ove uredbe su:

- a) nadzor i upravljanje distributivnim gasnim sistemom,
- b) izdavanje stručnog mišljenja na regulacione planove snabdijevanja primarnim energentima za područja koja se tretiraju tim planovima,
- c) izdavanje saglasnosti na lokaciju izgradnje svih vrsta podzemnih i nadzemnih objekata u odnosu na gasni sistem Kantona Sarajevo,
- d) priprema tehničkih pravila za projektovanje, građenje, rekonstrukciju, sanaciju, stavljanje u upotrebu i održavanje distributivnog gasnog sistema i unutrašnjih gasnih instalacija,
- e) izdavanje informacija o mogućnostima i uslovima priključenja na distributivni gasni sistem,
- f) izdavanje saglasnosti na projektna rješenja distributivne gasne mreže, postrojenja za regulaciju i mjerenje potrošnje gasa i unutrašnjih gasnih instalacija,
- g) izdavanje energetskih saglasnosti,
- h) provjera ispunjenja stručnih i materijalno-tehničkih uslova izvođača radova, dimnjačara i servisera i vođenje jedinstvenog registra o njima, u skladu sa važećim tehničkim pravilima,
- i) vođenje registra certificirane opreme koja se može ugrađivati na gasni sistem,
- j) kontrola izvedenih radova na izgradnji dijelova gasnog sistema,
- k) kontrola stanja unutrašnjih gasnih instalacija, u rokovima i na način koji se zahtijeva tehničkim pravilima,
- l) ispitivanje i kalibracija mjernih uređaja u laboratoriji imenovanoj od "Instituta za mjeriteljstvo BiH",
- m) vođenje katastra komunalnih uređaja o vlastitim instalacijama.

Član 78.

(Nadležnosti distributera)

- (1) Distributer obavlja i slijedeće:
  - a) projektovanje, izgradnju, rekonstrukciju, sanaciju i stavljanje u pogon dijelova distributivnog gasnog sistema,
  - b) kontrolu i održavanje distributivnog gasnog sistema.

Član 79.

(Ovlaštenje ostalih subjekata)

Ostali subjekti u skladu sa važećim tehničkim pravilima i standardima mogu da obavljaju:

- a) projektovanje dijelova distributivnog gasnog sistema i unutrašnjih gasnih instalacija,
- b) izgradnju i održavanje dijelova distributivnog gasnog sistema u skladu sa odobrenjem distributera prirodnog gasa,
- c) izgradnju i održavanje unutrašnjih gasnih instalacija u skladu sa odredbama ove uredbe.

DIO XII - RAZVOJ GASNOG SISTEMA

Član 80.

(Razvoj gasnog sistema)

Distributer je dužan da prati razvojne planove Kantona Sarajevo, bazirane na rastućim energetskim potrebama, te vrši planiranje proširenja gasnog sistema Kantona Sarajevo prema tim zahtjevima.

Član 81.

(Održivi razvoj)

Distributer je dužan, zajedno sa društvenom zajednicom, da obezbijedi uslove za održivi razvoj privrednog subjekta u domenu zadovoljavanja zahtjeva kupaca gasa, potreba društvene zajednice i svojih zaposlenika.

Član 82.

(Stručno usavršavanje)

Distributer je dužan da osigura uslove za razvoj ljudskih resursa i potreba njihovog stručnog usavršavanja, kao i uslove za efikasno poslovanje privrednog subjekta u svojim poslovnim procesima.

DIO XIII- PROJEKTOVANJE

Član 83.

(Projektovanje)

Projektovanje dijelova distributivnog gasnog sistema i unutrašnjih gasnih instalacija se vrši u skladu sa:

- a) zakonskim propisima,
- b) tehničkim pravilima,
- c) razvojnim planovima područja koja se gasificiraju.

Član 84.

(Informacija o mogućnosti priključenja na distributivni gasni sistem - kupcu)

- (1) Nosilac investicije izgradnje objekta, nadležni organ, odnosno kupac koji se želi priključiti na distributivni gasni sistem podnosi distributeru zahtjev za izdavanje informacije o mogućnosti priključenja, na tipskom obrascu koji je propisao distributer.
- (2) Zahtjev za izdavanje informacije o mogućnosti priključenja uključuje sve informacije potrebne distributeru da adekvatno procijeni mogućnosti priključenja, te utvrdi ekonomske i tehničke uslove priključenja, uključujući, ali ne ograničavajući se na usklađenosti sa razvojnim planovima.
- (3) Budući kupac prirodnog gasa uz obrazac za izdavanje informacije o mogućnosti priključenja treba da priloži dokumentaciju u skladu sa zakonom.
- (4) Prilikom projektovanja i izgradnje priključka distributer je dužan da vodi računa o lokaciji mjernog mjesta na način da bude obezbijeđen nesmetan pristup istom.

Član 85.

(Informacija o mogućnosti priključenja na distributivni gasni sistem)

- (1) Distributer gasa je dužan izdati informaciju o mogućnostima priključenja na distributivnu gasnu mrežu:
  - a) ako podnosilac zahtjeva dostavi dokumentaciju potrebnu za izdavanje informacije čiji obim i sadržaj određuje distributer gasa,
  - b) ako to dozvoljavaju tehničke, energetska i ekonomske mogućnosti,
  - c) ako se povećanjem potrošnje gasa neće ugroziti snabdijevanje ostalih kupaca prirodnog gasa.
- (2) U informaciji se obavezno navode uslovi koji se moraju ispuniti u slučaju dalje realizacije priključenja.
- (3) Ukoliko zahtjev za izdavanje informacije o mogućnosti priključenja, ne sadrži podatke iz člana 84. ove uredbe, distributer je dužan pisanim putem zatražiti od podnosioca zahtjeva dopunu podataka.

- (4) O zahtjevu za izdavanje informacije o mogućnosti priključenja, distributer je dužan pisanim putem, u zakonskom roku, obavijestiti podnosioca zahtjeva.

Član 86.

(Pregled projektne dokumentacije i izdavanje saglasnosti)

- (1) Distributer vrši pregled projektne dokumentacije i izdavanje saglasnosti na projektnu dokumentaciju ukoliko je projektna dokumentacija usklađena sa uslovima datim u informaciji o mogućnosti priključenja koju izdaje distributer prije izrade projektne dokumentacije u skladu sa zakonom.
- (2) Distributer vrši pregled projektne dokumentacije i izdavanje energetske saglasnosti ukoliko je projektna dokumentacija:
  - a) izrađena u skladu sa zakonskim propisima i važećom tehničkom regulativom,
  - b) usklađena sa uslovima datim u informaciji o mogućnosti priključenja koju izdaje distributer prije izrade projektne dokumentacije,
  - c) predviđena za objekat koji je izgrađen ili će se graditi na osnovu zakonom propisanih odobrenja za njegovo građenje.

Član 87.

(Energetska saglasnost)

- (1) U slučaju promjene vlasništva nad objektom za koji je izdata energetska saglasnost, ista se prenosi na novog vlasnika.
- (2) U slučaju zakupa objekta za koji je izdata energetska saglasnost, zakupoprincipu se ne izdaje nova energetska saglasnost.
- (3) Energetska saglasnost se izdaje kupcu prije priključenja na distributivni gasni sistem.
- (4) Izdata energetska saglasnost važi samo za priključak, mjerno mjesto i lokaciju definisanu u istoj, te nije prenosiva na drugu lokaciju.

Član 88.

(Uslovi za izdavanje saglasnosti na lokaciji objekta)

Distributer izdaje saglasnost na lokaciju objekta pod uslovom:

- a) da podnosilac zahtjeva za izdavanje saglasnosti dostavi dokumentaciju potrebnu za izdavanje saglasnosti čiji obim i sadržaj određuje distributer,
- b) ako predviđeni položaj objekta u toku i nakon njegove izgradnje ne ugrožava sigurnost dijelova distributivnog gasnog sistema u fazi eksploatacije, održavanja i rekonstrukcije,
- c) ako predviđeni položaj objekata u toku i nakon njegove izgradnje ne ugrožava realizaciju usvojenih planova izgradnje distributivne gasne mreže.

Član 89.

(Obaveznost primjene uslova distributera)

Uslovi koje distributer propiše u informaciji o mogućnosti priključenja, energetske saglasnosti i saglasnosti na lokaciju objekta, su obavezni za podnosioca zahtjeva i isti se ne smiju mijenjati bez promjene u energetske saglasnosti.

DIO XIV - PRIKLJUČENJE NA DISTRIBUTIVNI GASNI SISTEM

Član 90.

(Izvođenje radova na izgradnji unutrašnjih instalacija)

- (1) Samo ovlaštenu izvođača može pristupiti izvođenju radova na izgradnji unutrašnjih gasnih instalacija, nakon što investitor (kupac) dobije saglasnost distributera na projektno rješenje i prikupi ostale saglasnosti i odobrenja koje su propisane zakonom.
- (2) Aktom distributera definišu se uslovi i postupak zaključivanja ugovora sa privrednim subjektima koji rade na izgradnji i održavanju dijelova gasnog sistema.
- (3) Privredni subjekt koji u smislu stava (2) ovog člana ispuni propisane uslove zaključuje ugovor sa distributerom čime

dobija status ugovornog izvođača, te se uvodi u evidenciju ugovornih izvođača radova koja je dostupna svim zainteresovanim subjektima.

- (4) Prije početka izvođenja radova izvođač je obavezan da distributeru prijavi početak izvođenja radova. U prijavi se navode podaci o mjestu izvođenja, investitoru, projektnoj dokumentaciji, saglasnostima i odobrenjima, veličini instalacije, odgovornim licima za izvođenje i ostali potrebni podaci kako to odredi distributer.

Član 91.

(Izjava o završetku radova)

- (1) Nakon završetka izvođenja radova na izgradnji unutrašnjih gasnih instalacija izvođač radova podnosi distributeru izjavu o završetku radova sa pratećom dokumentacijom propisanom od strane distributera i zahtjev za priključenje izvedenih gasnih instalacija i puštanje gasa.
- (2) Da bi distributer mogao pristupiti izvođenju radova na izgradnji priključka potrebno je da investitor ili izvođač u ime investitora izvrši uplatu troškova materijala za izgradnju priključka, troškova mjerno regulacionih uređaja i montaže istih, te troškova puštanja gasa.

Član 92.

(Priključenje izvedenih gasnih instalacija)

- (1) Priključenje izvedenih gasnih instalacija kupca vrši isključivo distributer.
- (2) Puštanje gasa vrši distributer gasa u prisustvu ugovornog izvođača radova i servisera gasnih aparata.
- (3) Postojeći kupac ne može osporiti distributeru priključenje novog kupca na distributivnu mrežu bez obzira da li su priključak i mjerno mjesto u vlasništvu distributera ili kupca.

Član 93.

(Snošenje troškova na promjeni priključka)

- (1) Kupac koji zahtjeva promjene na priključku i obračunskom mjernom mjestu snosi troškove izvođenja:
  - a) razdvajanja instalacija, s uspostavljanjem većeg broja obračunskih mjernih mjesta,
  - b) spajanja instalacija, s uspostavljanjem manjeg broja obračunskih mjernih mjesta,
  - c) bilo kojeg drugog zahtjeva (premeštanje i slično).
- (2) Ako je promjena na priključku potrebna zbog radova na rekonstrukciji mreže, troškove promjena na priključku snosi distributer.

DIO XV - NADZOR

Član 94.

(Nadzor)

Nadzor nad provođenjem ove uredbe vrši Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo.

Član 95.

(Inspekcijски nadzor)

Inspekcijски nadzor vrše nadležne inspekcijске službe Kantona Sarajevo.

DIO XVI - KAZNENE ODREDBE

Član 96.

(Kazne predviđene za distributera prirodnog gasa)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 KM do 7.000,00 KM kazniče se za prekršaj distributer prirodnog gasa ako se ne pridržava odredbi čl. 10., 11. i 25. ove uredbe,
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana, odgovorno lice distributera prirodnog gasa kazniče se novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 2.000,00 KM.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od 1.500,00 KM do 3.000,00 KM kazniče se za prekršaj distributer prirodnog gasa ako se ne pridržava odredbi iz čl. 8., 20., 42., 49., 50., 64., 68., 80., 81., 82. i 85. ove uredbe,

- (4) Za prekršaj iz stava (3) ovog člana, odgovorne lice distributera prirodnog gasa kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 1.500,00 KM.

Član 97.

(Kazne predviđene za kupca prirodnog gasa)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 800,00 KM kazniće se za prekršaj pravno lice kao kupac prirodnog gasa, ako se ne pridržava odredbi iz čl. 13., 21., 27., 30., 31., 34., 36., ove uredbe.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 600,00 KM kazniće se odgovorno lice u pravnom licu.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 600,00 KM kazniće se fizičko lice, kao kupac prirodnog gasa.
- (4) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 1.500,00 KM kazniće se za prekršaj izvođač radova, kao pravno lice, odnosno od 500,00 KM do 1.000,00 KM kaznit će se fizičko lice, ako se ne pridržava obaveza iz čl. 90. i 91. ove uredbe.

Član 98.

(Kazne predviđene za treća lica)

- (1) Novčanom kaznom od 500,00 KM do 6.000,00 KM kazniće se pravno lice, ako se ne pridržava odredaba člana 29. ove uredbe.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 200,00 KM do 600,00 KM.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 200,00 KM do 600,00 KM.

DIO XVIII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 99.

(Veza sa drugim aktima)

Za normative i zahtjeve koji su nedovoljno definisani ili nisu definisani ovom uredbom, primjenjivat će se odredbe važećih akata i propisa na nivou Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 100.

(Stupanje na snagu Uredbe)

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 02-05-18444-26/13

27. juna 2013. godine

Sarajevo

Premijer

Suad Zeljković, s. r.

Na osnovu čl. 22. i 24. stav 1. Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 24/03 - Prečišćeni tekst), a u vezi sa članom 163. stav 1. alineja 24. Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 16/02, 8/03, 2/06, 21/06, 17/10, 26/12 i 15/13), Vlada Kantona Sarajevo, na 26. sjednici održanoj 27.06.2013. godine, donijela je

UREDBU

**O DOPUNI UREDBE O REGULISANJU TROŠKOVA
DŽENAZE/SAHRANE/UKOPA**

Član 1.

(Dopuna člana 6. Uredbe)

U Uredbi o regulisanju troškova dženaze/sahrane/ukopa ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 14/06) u članu 6. iza stava (2) dodaju se st. (3) i (4) i glase:

- (3) "Izuzetno će se regulisati i troškovi za lice za koje se utvrdi da je nepoznatog identiteta, a smrt je nastupila na području Kantona Sarajevo, nakon provedenog odgovarajućeg zakonskog postupka od strane nadležnih organa i od strane JU "Kantonalni centar za socijalni rad"- nadležnih Službi socijalne zaštite".

- (4) Mjesno nadležna služba socijalne zaštite odnosno služba socijalne zaštite gdje je nastupila smrt lica nepoznatog identiteta podnosi prijedlog direktoru.

Dosadašnji stav (3) postaje stav (5).

Član 2.

(Stupanje na snagu)

Ova uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 02-05-18444-27/13

27. juna 2013. godine

Sarajevo

Premijer

Suad Zeljković, s. r.

Na osnovu čl. 22. i 24. stav 2. Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 24/03 - Prečišćeni tekst), čl. 124. stav (5) i 158. stav (4) Zakona o visokom obrazovanju ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/10 - Prečišćeni tekst i 15/13), Vlada Kantona Sarajevo, na 26. sjednici održanoj dana 27.06.2013. godine, donijela je

ODLUKU

**O UTVRĐIVANJU POSTUPKA IMENOVANJA
ČLANOVA UPRAVNOG ODBORA UNIVERZITETA U
SARAJEVU KOJE IMENUJE VLADA KANTONA,
POČETAK I NAČIN RADA, PRAVA I OBAVEZE,
POSTUPAK RAZRJEŠENJA I DRUGA PITANJA BITNA
ZA ZAKONIT RAD I EFIKASNO FUNKCIONIRANJE
UPRAVNOG ODBORA UNIVERZITETA U SARAJEVU**

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom utvrđuju se standardi i kriteriji za nominiranje/imenovanje na poziciju predsjednika i članova Upravnog odbora Univerziteta u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Upravni odbor), postupak imenovanja članova Upravnog odbora, početak i način rada, prava i obaveze, postupak razrješenja i druga pitanja bitna za zakonit rad i efikasno funkcioniranje Upravnog odbora.

Član 2.

(Izbor i imenovanje)

- (1) Uslovi za izbor i imenovanje predsjednika i članova Upravnog odbora preciznije se uređuju Zakonom o visokom obrazovanju, Statutom Univerziteta i ovom odlukom.
- (2) Šest članova, od kojih je jedan obavezno i predsjednik Upravnog odbora, imenuje Vlada Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Vlada) nakon provedene konkursne procedure, dok pet članova, od kojih je najmanje jedan predstavnik studenata, imenuje Senat Univerziteta nakon provedene konkursne procedure.
- (3) Član Upravnog odbora se imenuje na mandatni period od četiri godine i ne može biti imenovan više od dva puta uzastopno.
- (4) Članovi Upravnog odbora koje imenuje Senat, izuzev predstavnika studenata, moraju biti u radnom odnosu na Univerzitetu u Sarajevu.
- (5) Način izbora odnosno imenovanja, kao i uslovi za izbor i imenovanje članova Upravnog odbora koje imenuje Senat, preciznije će se urediti Statutom Univerziteta.
- (6) Svi članovi Upravnog odbora obavezni su ispunjavati opšte uslove propisane zakonom i ovom odlukom.

Član 3.

(Nadležnost)

- (1) Upravni odbor obavlja poslove i zadatke utvrđene Zakonom o visokom obrazovanju i Statutom Univerziteta i odgovoran je za poslovanje Univerziteta.
- (2) Članovi Upravnog odbora imaju pravo i obavezu izvršavati poslove i zadatke iz nadležnosti Upravnog odbora koja je utvrđena Zakonom o visokom obrazovanju.